

Tegnspråktolk under Lysfesten i Bergen lørdag 19. november 2022

Tolk på lysfesten

Tirsdag 22. november 2022 var en av tegnspråk-tolkene, Ingrid Sletten, på tolkeoppdrag i klassen vår. Hun var en av mine faste såkalte «stemmetolker» på HVL om tirsdagene denne høsten.

Lørdag 19. november var hun en av to tegnspråktolker som sto på scenen under Lysfesten på Festplassen. Den andre tolken var Gunnhild Nyhammer.

Tolkene oversatte sangene til tegnspråksanger.

Vi var så heldige å få Ingrid til å fortelle hvordan det gikk fra da hun meldte seg til tolkeoppdraget, og om prosessen fram til selve Lysfesten.

Noen av studentene i klassen var til stede på Lysfesten og fikk se tolkene i aksjon. Det var verdifull informasjon Ingrid delte med tegnspråk-/tolkestudentene i klassen. Hun svarte også på spørsmål.

Da hun var ferdig, skulle jeg fortelle hvordan jeg som døv opplevde det. Det er nok typisk meg å svare kort og upresist når jeg får spørsmål på sparket. Jeg sa at det var som om jeg selv var «hørende», hørte hele sangen og rytmen osv. Men jeg vet jo ikke hvordan hørende føler sang via hørselen, så forklaringen min var nok litt rar.

Her skal jeg prøve å forklare det litt bedre.

Døve er forskjellige, har forskjellige bakgrunn, og forskjellige forhold til norske ord. Min kone, for eksempel, har mer og nært forhold til teksten. Tekstens innhold gjør også noe med følelsene inni oss. Man blir betatt, glad, lei seg, rørt osv. Ord gjør noe med mennesker, altså ord man har forhold til.

Det samme gjør det også med meg. Jeg er blitt kraftig matet med norske ord i alle år på døveskolen, og jeg har gjort mitt for å klare å forstå hva de betydde. Også ordene i setningene. Ett ord kan «fremkalle» ulike oppfattelser/reaksjoner/følelser hos oss, kanskje fordi vi tolker de gjennom våre ulike erfaringer eller vi tilegner de ulike betydninger? Ordet «hjerter» er ikke bare et hjerte. Vi leser ord som «varmt hjerte», «kaldt hjerte», «hjertens enig» osv. Helheten i setningene får vel hørende flest med seg automatisk.

Det finnes mange døve som opplever ordene omtrent på samme måte som hørende gjør; døve som har lært skriftlig norsk kan tilegne seg innhold på ulik måte gjennom øynene, noen via svak hørsel, eller som hører ingenting (stokk døv).

Det tar lengre tid for døve å lære norsk tekst. Noen kommer vel aldri i mål med å bli komplett god i norsk. Å uttrykke følelseslivet skriftlig eller muntlig (tegn til tale) er vanskelig. Å få med seg ekte innlevelse av sanger på norsk (tekst), eller med tegn til tale, - det blir kanskje ikke det samme som hørende får med seg.

For meg går det fint å få med meg sanger både med norsk tekst og tegn til tale.

Å få sangene oversatt til norsk tegnspråk, er en stor utfordring. Når jeg selv har vært fortrolig med å få med meg sanger jeg har lest, og har dem inn under huden, hender det at oversettelser til tegnspråk kolliderer med innholdet jeg kjente fra før. Da føles det ikke som om oversettelsen var riktig. Til og med tegnspråktolker kan bomme, eller kanskje tegnene ble sånn fordi man ikke fant noe bedre å oversette.

Stor utfordring.

Det var en fryd å oppleve oversettelsene under Lysfesten 19. november 2022 (også ved tidligere lysfest samme sted).

Sangtekstene ble oversatt til et bredt spekter av tegnspråk-sjanger. For døve som ikke har særlig forhold til sang-tekster - men som VIL få med seg innholdet - vil slike tolkninger av sang som ble fremført på scenen under lysfesten føles fantastisk. Innhold i sangene blir «beskrevet» med alle spekter av følelser og rytmikk. Og når det bare var lyd-takter uten ord, «danset» tegnspråktolken med.

Den ene av musikerne sa til tegnspråktolkene før Lysfesten kom i gang:
«Musikk/ sang er en kunstform og når det tolkes / oversettes med innlevelse for å videreformidle innholdet, så får et enda større publikum tilgang til kunsten.»

Vi har også sett mye fantastisk tolking på NRK Tegnspråk i forbindelse med Melodi Grand Prix, både norske (NRK) og sendt fra Eurovision.

Men vi må *også* huske på at mange sang-glade døve – kanskje de fleste døve som er glad i sanger - liker å få sangene vist med tegn til ordene, ja de som foretrekker det slik.

Jeg håper at jeg har klart å gi et bilde av betydningen av god oversettelse.

Rune